

K rozšíření a biologii dřepčíka *Longitarsus nigerrimus* (Coleoptera: Chrysomelidae: Alticinae) v Česku

Michal Ouda¹ & Petr Hesoun²

¹Ke Štěpnici 563, CZ-331 01 Plasy; e-mail: michalouda@seznam.cz

²Hamerský potok z. s., Nežárecká 103, CZ-377 01 Jindřichův Hradec; e-mail: petr.hesoun@seznam.cz

UDA M. & HESOUN P. 2026: K rozšíření a biologii dřepčíka *Longitarsus nigerrimus* (Coleoptera: Chrysomelidae: Alticinae) v Česku. (On the distribution and biology of the flea beetle *Longitarsus nigerrimus* (Coleoptera: Chrysomelidae: Alticinae) in Czechia). *Západočeské entomologické listy* 17: 66–71, 23-9-2026

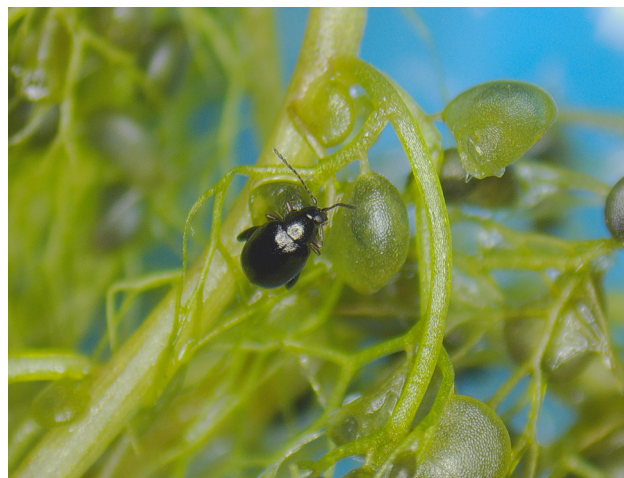
Abstract. Information on the distribution, bionomics and ecology of the flea beetle *Longitarsus nigerrimus* (Gyllenhal, 1827) are summarized in the paper. Three new localities of the species in southern Bohemia (Třeboň region) are listed and the oligophagous connection with various species of the genus *Utricularia* (bladderwort) is confirmed. Adult feeding was observed also on *Aldrovanda vesiculosa*.

Keywords: faunistics, new records, host plants, Bohemia

ÚVOD

Rod *Longitarsus* Latreille, 1829 představuje jeden z druhově nejpočetnějších rodů dřepčíků (Alticinae) palearktické oblasti (BEZDĚK & SEKERKA 2024). Většina druhů je úzce vázána na konkrétní hostitelské rostliny a jejich vývoj probíhá na kořenech nebo v nadzemních částech bylin (JOLIVET 2003). Mezi ekologicky nejvýrazněji specializované druhy patří *Longitarsus nigerrimus* (Gyllenhal, 1827) (Obr. 1), jehož vývoj je spojen s vodními masožravými rostlinami rodu *Utricularia* (bublinatka). Od jména hostitelské rostliny je také odvozeno jeho anglické jméno „bladderwort flea-beetle“ („bublinatkový blecha-brouk“). *L. nigerrimus* je drobná, černá mandelinka se zmožutnělými zadními stehny (charakteristický znak dřepčíků), umožňujícími snadný odskok při vyrušení. Přestože je tento druh znám již téměř dvě století, patří dodnes mezi nejméně prostudované evropské druhy rodu. Důvodem je především jeho vazba na vzácná mokřadní stanoviště a velmi lokální výskyt. Podle katalogu palearktických brouků je doložen z Belgie, Běloruska, České republiky, Dánska, Estonska, Finska, Francie, severní Itálie, Litvy, Lotyšska, Lucemburska, Německa, Nizozemska, Norska, Polska, Rakouska, Slovinska, Švédska, Švýcarska, Ukrajiny, Velké Británie, z jižních a středních teritorií evropské části Ruska a z ruského Dálného východu (BEZDĚK & SEKERKA 2024). Obecně je znám pouze z malého počtu nálezů i z malého počtu lokalit a představuje charakteristický reliktní prvek oligotrofních mokřadů. Jeho výskyt může

být využíván jako indikátor dobře zachovalých rašelinných biotopů. Z Česka je historicky uváděn jen z velmi mála lokalit. Ve Slovenském národním muzeu v Roubalově sbírce je uloženo 20 exemplářů sbíraných Roubalem (J. Bezděk, pers. comm.) v okolí Lomnice nad Lužnicí z července 1933 (ROUBAL 1934), viz nálezová data. Dále MOHR (1962) publikoval další Roubalův nález z Třeboně s lokalitou „Trebou, VII. 1934, leg. Roubal (t. Madar)“ kde t. Madar znamená „teste Madar“ – a jak Mohr v úvodu práce vysvětluje, „teste“ znamená „Gewährsmann für die Richtigkeit der Angabe“ [= zdroj potvrzující správnost informací], což se dá vykládat mnohoznačně a není přesně jasné, kde

Obr. 1. *Longitarsus nigerrimus* na bublinatce *Utricularia ochroleuca*. Foto: M. Ouda.

Fig. 1. *Longitarsus nigerrimus* on *Utricularia ochroleuca*. Photo: M. Ouda.

se daný exemplář nachází (J. Bezděk, pers. comm.). V téže práci Mohr uvádí ještě údaj „Mähren: Teschen (v. Wanka)“, který je pravděpodobně mylný. WANKA (1920) píše, že jeden exemplář *L. nigerrimus* ulovil na okraji rybníka u Schwarzwasseru. To je dnes město Strumiień v Polsku v rybníkářské oblasti. Mohr pravděpodobně vztáhnul tento údaj k Těšínu, kde Wanka žil a pracoval (J. Bezděk, pers. comm.). Dále jsou známy dva nálezy z oblasti Veselí nad Lužnicí, uskutečněné V. Karasem v druhé polovině 20. století (KARAS & KLETEČKA 2000), viz nálezová data.

V předkládané práci jsou shrnuty poznatky a údaje získané průzkumem několika vytipovaných lokalit v jižních Čechách v letech 2020 až 2024 a také všechny dostupné literární a sbírkové údaje.

METODIKA

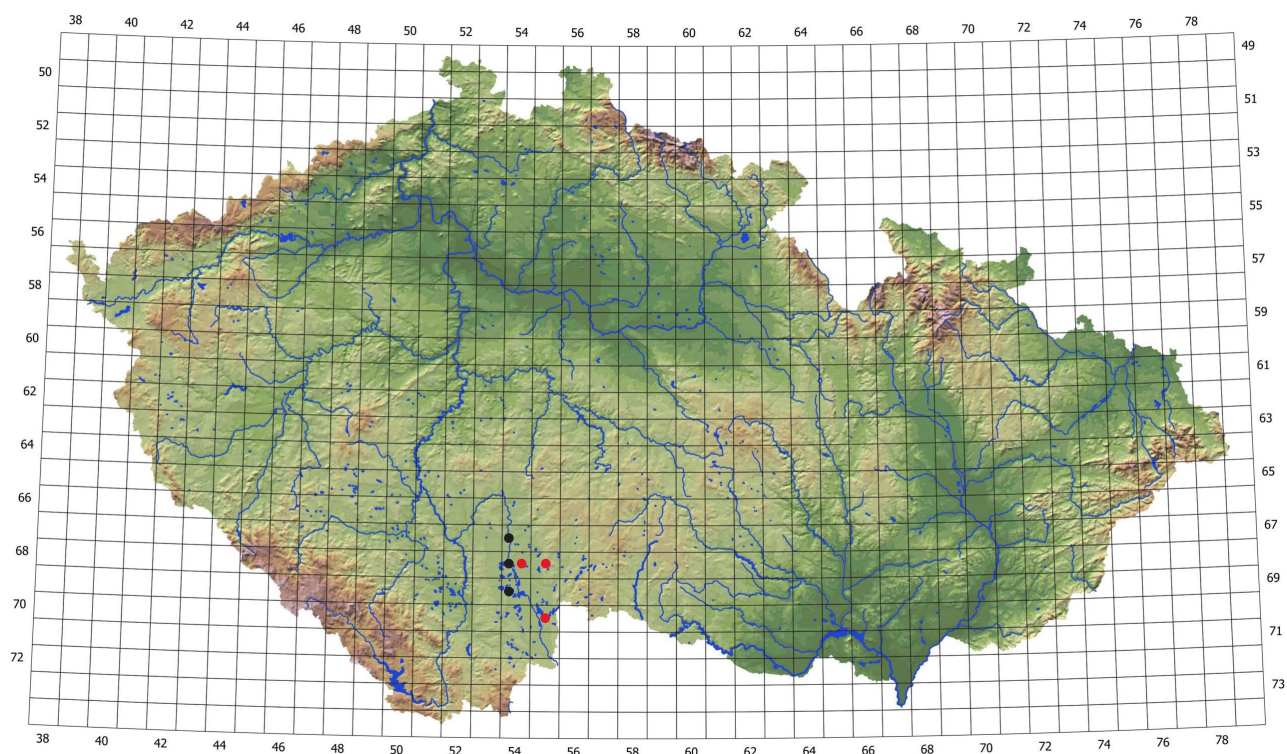
Většina nálezových dat pochází z výsledků dále popsaného terénního průzkumu autorů. Vedle toho jsou v práci shrnuty i údaje z literatury a excerptce sbírkových materiálů.

Systematický průzkum vhodných lokalit druhu na Třeboňsku byl iniciován nálezem 1 ex. v roce 2020 na lokalitě PR Rašeliniště Pele u Staňkova druhým z autorů. V návaznosti na tento nález byly autory v této oblasti vytipovány další lokality zachovalých rašelinišť s výskytem menších druhů bublinek. V letech 2020–2024 tak byly v různých

fázích vegetačního období od března do října opakovaně navštíveny kromě již zmíněného naleziště také PR Rod u Frahelže, PP Kramářka u Kardašovy Řečice, PP Hliníř, PR Hovízna a NPP Ruda v okolí Ponědrážky, PR Staré jezero a NPP Vizír u Chlumu u Třeboně (viz kapitola Nálezová data). Během průzkumných prací byly využity běžné sběrací metody kvantitativního charakteru (lov vodním sítkem, prosev, smyk, vyšlapávání), stejně jako individuální vyhledávání v rašeliníku a mezi trsy trav s přítomností bublinek, které se ukázalo jako nejefektivnější metoda. Vyplavování brouků z vegetace následně umožnilo i dlouhodobé pozorování, fotografování a natáčení jejich aktivit. Při návštěvě lokality PP Kramářka, 29.VI.2024 byl z přírody odebrán vzorek několika exemplářů dřepčíka k laboratornímu zkoumání. Brouci byli umístěni ve skleněné dóze s vodou a aldrovandkou (*Aldrovanda vesiculosa*).

Lokality s bublinkami byly tipovány s pomocí Nálezové databáze ochrany přírody (AOPK ČR 2026). Faunistické čtverce jsou uváděny podle práce PRUNER & MÍKA (1996).

Použité zkratky: coll. – sbírka, det. – určil, ex. – exemplář, lgt./leg. – sbíral, NPP – národní přírodní památka, observ. – pozoroval, pers. comm. – osobní sdělení, PP – přírodní památka, PR – přírodní rezervace, RE – regionally extinct.

Obr. 2. Mapa rozšíření *Longitarsus nigerrimus* v jižních Čechách do roku 1999 (černé tečky) a po roce 2000 (červené tečky).

Fig. 2. Distribution map of *Longitarsus nigerrimus* in southern Bohemia until 1999 (black dots) and after 2000 (red dots).

NÁLEZOVÁ DATA

Chronologický soupis literárních a sbírkových údajů a dat z realizovaného průzkumu. Na mapce (Obr. 2) jsou zobrazeny faunistické čtverce s výskytem *L. nigerrimus* do roku 1999 a po roce 2000.

6954: Lomnice nad Lužnicí, Klec, VII.1933, 20 ex., J. Roubal lgt. et det., coll. Slovenské národní muzeum, Bratislava

6954: „Treboú, VII. 1934, leg. Roubal (t. Madar)“ [= Třeboň] (MOHR 1962)

6854: Frahelž, 10.V.1969, 1 ex., V. Karas lgt. et det., coll. Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích

6754: Soběslav, 8.VI.1987, 1 ex., V. Karas lgt. et det., coll. Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích

7055: Staňkov, PR Rašeliníště Pele, 18.IV.2020, 1 ex., P. Hesoun lgt. et coll., P. Čížek det.

6855: Kardašova Řečice, PP Kramářka, 25.VI.2024, 1 ex., P. Hesoun lgt., det. et coll.

6855: Kardašova Řečice, PP Kramářka, 29.VI.2024, 16 ex.; 14.VII.2024, 10 ex., M. Ouda lgt., det. et coll.

6854: Ponědrážka, PP Hliníř, 21.VII.2024, 15 ex.; 28.VIII.2024, 3 ex., M. Ouda lgt., det. et coll. (více ex. observ.)

7055: Staňkov, PR Rašeliníště Pele, 11.VIII.2024, 3 ex., M. Ouda lgt., det. et coll.

Níže uvedené lokality a data návštěv shrnují další, neúspěšné pokusy o nalezení brouka, uskutečněné prvním autorem.

7055: Staňkov, PR Rašeliníště Pele, 5.VII.2020; 24.VIII.2020; 3.X.2020; 30.–31.III.2021; 20.–21.VII.2021; 15.–16.IV.2022; 29.X.2022.

6854: Frahelž, PR Rod, 14.VII.2024

6854: Ponědrážka, NPP Ruda a PR Hovízna, 21.VII.2024

7055: Chlum u Třeboně, PR Staré jezero a NPP Vizír, 11.VIII.2024

DISKUZE A ZÁVĚR

Navzdory dvěma stoletím, která uplynula od jeho popisu, patří *L. nigerrimus* mezi stále málo prozkoumané evropské druhy dřepčíků. Poznatky o bionomii vycházejí především z prací BOOTH (1997), RHEINHEIMER & HASSLER (2018) a částečně i z publikace PRATHAPAN et al. (2011). Z těchto prací i z pozorování prvního autora uvádíme následující poznatky.

Živná rostlina. *Longitarsus nigerrimus* je vysoce specializovaný mokřadní dřepčík. Osidluje mělké oligotrofní tůňe, přechodová rašeliníště a další mokřadní biotopy s výskytem živné rostliny, za kterou je obecně uváděn rod *Utricularia* (JOLIVET & HA-

WKESWOOD 1995, WARCHAŁOWSKI 1995). Anglické práce uvádějí jako hlavní živnou rostlinu *Utricularia minor* (BOOTH 1997, 2000), WARCHAŁOWSKI (1995) pak navíc *U. intermedia* a zároveň uvádí, že na lokalitách s *U. vulgaris* nebyl dřepčík sbírán, ale byl nalezen na lokalitě s *Pinguicula vulgaris*. RHEINHEIMER & HASSLER (2018) uvádějí jako preferovanou živnou rostlinu *U. minor* a pravděpodobnou kolonizaci *U. intermedia*, *U. ochroleuca*, *U. stygia*, tedy bublinatek, které rostou v malých rašeliníštích tůňích. Větší volně plovoucí druhy, *U. vulgaris* a *U. australis*, se zdají být využívány jen zřídka nebo vůbec. Na lokalitách uvedených v této práci, v místech, kde byl dřepčík odchycen a pozorován (Obr. 3–8), se vyskytuje *U. minor* a *U. australis* (PR Rašeliníště Pele), *U. ochroleuca* (PP Kramářka) a *U. ochroleuca* s *U. minor* (PP Hliníř). Pozorování

Obr. 3. Biotop *Longitarsus nigerrimus* v PP Kramářka. Rozvolněná rákosina s podrostem *Sphagnum* sp. a *Utricularia* sp. Foto: M. Ouda.

Fig. 3. Habitat of *Longitarsus nigerrimus* in the Kramářka Nature Monument. Loose reedbed with undergrowth of *Sphagnum* sp. and *Utricularia* sp. Photo: M. Ouda.

Obr. 4. *Aldrovanda vesiculosa* v PP Kramářka. Foto: M. Ouda.

Fig. 4. *Aldrovanda vesiculosa* in the Kramářka Nature Monument. Photo: M. Ouda.

prvního autora v laboratorních podmínkách potvrzuje uživný žír brouka také na *Aldrovanda vesiculosa*, která se vyskytuje v PP Kramářka. Některé z aktivit brouka (plavání, uživný žír, páření) v přírodním nebo laboratorním prostředí byly prvním autorem zachyceny na videozáznam: <https://www.youtube.com/watch?v=LfNRtDGDH3Y>.

Obr. 5. Biotop *Longitarsus nigerrimus* v PP Kramářka. Rozvolněná rákosina s ostrůvkovitě vtroušenou *Salix* sp. Foto: M. Ouda.

Fig. 5. Habitat of *Longitarsus nigerrimus* in the Kramářka Nature Monument. Loose reedbed with an island-like intergrowth of *Salix* sp. Photo: M. Ouda.

Obr. 6. *Utricularia ochroleuca* v PP Kramářka. Foto: M. Ouda.

Fig. 6. *Utricularia ochroleuca* in the Kramářka Nature Monument. Photo: M. Ouda.

V přehledu vzácných a ohrožených brouků Velké Británie (HUBBLE 2014) jsou jako příležitostné živné rostliny uváděny také *Molinia* spp. a *Eriophorum* spp. Ty podobně jako *Aldrovanda vesiculosa* (viz pozorování prvního autora zmíněné výše) pravděpodobně představují potravu, na kterou se dospělci mohou adaptovat při své sezonní obživě.

Z výše uvedených poznatků vyplývá spíše oligofágní vazba na celý rod *Utricularia* než monofágní závislost na některém druhu tohoto rodu.

Bionomie. Jako u většiny mandelínek se nová generace brouků objevuje koncem léta a živí se nejprve před přezimováním v mechu a trsovitě vegetaci. Dospělci přezimují v mechových porostech rodu *Sphagnum* a pravděpodobně i v rostlinných zbytcích na okrajích rašelinných tůň. Aktivita dospělců začíná v dubnu, zvyšuje se od května do srpna, při-

Obr. 7. Biotop *Longitarsus nigerrimus* v PP Hliníř. Bezrákosová část rašeliniště s bublinatkami a trsy trav. Foto: M. Ouda.

Fig. 7. Habitat of *Longitarsus nigerrimus* in the Hliníř Nature Monument. A reed-free part of the peat bog with bladderworts and grass tussocks. Photo: M. Ouda.

Obr. 8. Rašelinná niva s tůň v PR Pele – stanoviště *Longitarsus nigerrimus*. Foto: M. Ouda.

Fig. 8. Peat floodplain with a pool in the Pele Nature Reserve – habitat of *Longitarsus nigerrimus*. Photo: M. Ouda.

čemž maximum výskytu připadá na červen a červenec. V tomto období dospělci vylézají na vegetaci nad hladinou. Provádějí úživný žír, páří se, kladou vajíčka a postupně hynou. Podle prací BOOTH (1997) a RHEINHEIMER & HASSLER (2018) žijí larvy ektofágně a vývoj probíhá nad vodou. Larvy mohou být plně ponořené těsně u vodní hladiny na jemných listech a stoncích hostitelských rostlin nebo jen částečně ponořené, s koncem těla vyčnívajícím z vody, pravděpodobně z důvodu příjmu kyslíku. Přímé odběry kyslíku z aerenchymu hostitelských rostlin, jak je typické pro mandelinky rodu *Donacia* Fabricius, 1775 nebo druh *Longitarsus limnophilae* Prathapan & Viraktamath, 2011, nebyly pozorovány (PRATHAPAN & VIRAKTAMATH 2011, RHEINHEIMER & HASSLER 2018). BOOTH (1997) v laboratorních podmínkách pozoroval, jak samička kladla bílá až světle žlutá vajíčka na povrch rašeliníku/bublinatky nebo mezi jejich listy. Přibližně po týdnu se líhly první bílé nebo bezbarvé larvičky velikosti 1 mm. Prepupa měřila přibližně 3,5–4 mm. Larvální stádium trvalo krátce, celý vývoj od vajíčka k imagu v laboratorních podmínkách trval 5 týdnů. Vylíhli brouci jsou makropterní a pravděpodobně schopní letu. Žijí téměř celý rok.

Chování brouků na lokalitě. Při letním poklesu hladiny vody sedí dospělí jedinci na povrchu mechu nebo lezou po stéblech nebo listech trsů trav. Při ponoření rostliny do vody brouci vyplavou a „prsářským stylem“ se pohybují po hladině. Přední dva páry nohou se pohybují pádlovitě, zadním párem se brouk odráží dopředu. Pod vodou dřepčík plavat neumí a rovněž není schopen skákat z vodní hladiny. Chování dřepčíka v jeho životním prostředí bylo prvním autorem zachyceno na videozáznamu: <https://www.youtube.com/watch?v=LfNRtDGDH3Y>.

Ekologie. Druh je výrazným habitatovým specialistou. Vyžaduje mělké, trvale zavodněné oligotrofní mokřady s dobře vyvinutými porosty bublinek a rašeliníků. Kromě přítomnosti živné rostliny je patrně důležitým faktorem pro vývoj dřepčíka i kolísání vodní hladiny na biotopu během sezony, nejvyšší na jaře a postupný pokles během léta. Dostatečná vodní hladina na jaře je důležitá pro bohatý růst bublinek, a naopak pokles vodní hladiny nebo částečné vyschnutí s přibývajícím létem vede k odhalení rostlin nad hladinu a umožňuje dospělým dřepčíkům úživný žír, páření a kladení vajíček (BOOTH 1997, vlastní poznatky). Brouk nejčastěji obývá okraje rašelinných tůní, přechodová rašeliníště a mělké deprese s kyselou až slabě kyselou vodou. Úzká vazba na specifické stanoviště způsobuje značnou citlivost druhu ke změnám

vodního režimu. Bublinatky potřebují ke svému životu dostatečné okysličené vody a přítomnost CO₂, tedy vodu v pohybu, dostatečné množství srážek, dostatek podzemních vod, nezarůstání vodních ploch rákosou a jinými rostlinami či dřevinami (WIKIPEDIA 2026). Hlavní ohrožující faktory, determinující přežívání dřepčíka v přírodě, jsou odvodňování mokřadů, pokles hladiny podzemní vody, sukcesní zarůstání tůní a eutrofizace prostředí.

Dřepčík *L. nigerrimus* je zapsán v červeném seznamu bezobratlých České republiky. Uveden je jako živočich vyhynulý, nebo vyhynulý v určité části areálu (RE), který nebyl v Česku nalezen po datu 31.12.1999 (HEJDA et al. 2017). Výše uvedené nálezy jsou po mnoha letech potvrzením výskytu dřepčíka na území Česka. Dokládají také přírodní jedinečnost oblasti Třebońska a historickou kontinuitu výskytu dřepčíka v tomto území.

PODĚKOVÁNÍ

Za poskytnutí informací o druzích bublinek na zkoumaných lokalitách autoři děkují Josefu Navrátilovi (AOPK ČR, Správa CHKO Třeboňsko), dále Janu Bezděkovi (Mendelova Univerzita, Brno) za doplnění literárních zdrojů a užitečné poznámky k tématu, a Petru Čížkovi (Žamberk) za podnětné připomínky k textu.

LITERATURA

- AOPK ČR 2026: Nálezová databáze ochrany přírody. Online: <https://portal23.nature.cz/nd/> (navštíveno 31.7.2026).
- BEZDĚK J. & SEKERKA L. (eds) 2024: *Catalogue of Palaearctic Coleoptera Vol. 6/2/1: Chrysomeloidea II (Orsodacnidae, Megalopodidae, Chrysomelidae)*. Updated and revised second edition. Brill, Leiden & Boston, 750 pp.
- BOOTH R. G. 1997: *The Very Black Flea Beetle Longitarsus nigerrimus in Britain. Report to English Nature, Contribution Contract-Fin/Cont/VT7.1 A (8)*. Unpublished manuscript, 11 pp. [Deposited in: Natural History Museum, London].
- BOOTH R. G. 2000: A review of *Longitarsus nigerrimus* (Gyllenhal) (Chrysomelidae) records from the British Isles. *The Coleopterist* 9(1): 15–18.
- HEJDA R., FARKAČ J. & CHOBOT K. (eds) 2017: Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí. (Red List of threatened species of the Czech Republic. Invertebrates). *Příroda* 36: 1–612.
- HUBBLE D. S. 2014. *A review of the scarce and threatened beetles of Great Britain. The leaf beetles and their allies: Chrysomelidae, Megalopodidae and Orsodacnidae. Species Status No.19. Natural England Commissioned Report NECR161*. Natural England, Peterborough, 118 pp.
- JOLIVET P. 2003: Subaquatic Chrysomelidae. Pp. 302–332.

- In: FURTH D. G. (ed.) *Special Topics in Leaf Beetle Biology. Proceedings of the 5th International Symposium on the Chrysomelidae*. Pensoft Publishers, Sofia Moscow, 332 pp.
- JOLIVET P. & HAWKESWOOD T. J. 1995: *Host-plants of Chrysomelidae of the world: An Essay about the Relationships between the Leaf-beetles and their Food-plants*. Backhuys Publishers, Leiden, 281 pp.
- KARAS V. & KLETEČKA Z. 2000: *Brouci jižních Čech, především Třeboňské pánve, podle sbírky V. Karase*. [Beetles of South Bohemia, especially the Třeboň Basin, according to the collection of V. Karas]. Unpublished manuscript, 285 pp. [Deposited in: Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích].
- MOHR K. H. 1962: Bestimmungstabelle und Faunistik der mitteleuropäischen Longitarsus-Arten. *Entomologische Blätter für Biologie und Systematik der Käfer* **58**: 55–111.
- PRATHAPAN K. D. & VIRAKTAMATH C. A. 2011: A new species of Longitarsus Latreille (Coleoptera: Chrysomelidae: Galerucinae: Alticini) pupating inside stem aerenchyma of the hydrophyte host from the Oriental Region. *ZooKeys* **87**: 1–10.
- PRUNER M. & MÍKA P. 1996: Seznam obcí a jejich částí v České republice s čísly mapových polí pro síťové mapování fauny. (List of settlements in the Czech Republic with associated map field codes for faunistic grid mapping system). *Klapalekiana Supplementum* **32**: 1–175.
- RHEINHEIMER J. & HASSLER M. 2018: *Die Blattkäfer Baden-Württembergs*. Kleinsteuber Books, Karlsruhe, 928 pp.
- ROUBAL J. 1934: Die Coleopterenwelt (Tyrphobionte, Tyrphophile, Tyrphoxene etc.) der Treboner (Wittingauer) Moore. *Folia Zoologica et Hydrobiologica* **7** (1934–1935): 56–97.
- WANKA T. 1920: Dritter Beitrag zur Coleopterenfauna von Österr. – Schlesien. *Entomologische Blätter* **16**: 202–213.
- WARCHAŁOWSKI A. 1995: *Fauna Polski. Tom 17. Chrysomelidae – Stonkowate (Insecta: Coleoptera). Cz. V. (Podrodzina Halticinae: rodzaje Phyllotreta – Longitarsus)*. [Fauna of Poland. Section 17. Chrysomelidae – Leaf Beetles (Insecta: Coleoptera). Part V. (Subfamily Halticinae: Genus Phyllotreta – Longitarsus)]. Polska Akademia Nauk, Warszawa, 360 pp.
- WIKIPEDIA 2026: Bublinatka jižní (*Utricularia australis*). Online: https://cs.wikipedia.org/wiki/Bublinatka_ji%C5%BEn%C3%AD (navštíveno 21.7.2026)

Obdrženo do redakce: 1.8.2026

Přijato po recenzích: 12.8.2026